

EVOLUȚIA GOSPODĂRIEI RURALE DE PE VALEA VÂLSANULUI, JUDEȚUL ARGEȘ

Alin M. OLĂRESCU¹

a.olarescu@unitbv.ro

ABSTRACT: The article highlights the evolution of rural households of Valsan Valley, Arge County, from the beginning of the XIX century (first systematization of these villages) to the present times. After 1832, the houses of peasants were moved into a systematic area established by local and central authorities. In this context this process of systematization gave birth to the rural household structure, known today as being traditional. This study about the evolution and functional structuring of rural households can offer useful solutions for present communities and for regional urban planning.

KEYWORDS: rural area, household, systematization, technical norms.

Gospodăria tradițională de pe valea Vâlsanului, județul Argeș, a cunoscut numeroase transformări de-a lungul timpului. Forma și structura actuală își au originile la începutul secolului al XIX – lea când s-a dispus o nouă organizare a satelor prin „scoaterea la linie”. Aceasta reprezenta așezarea caselor pe o vatră definitorie stabilită de autoritățile locale și centrale.

Înainte scoaterea la linie gospodăriile din această zonă erau răs-firate și așezate prin poieni și păduri, departe una de alta. Mărturie în acest sens stau toponimele de astăzi: Poiana Galatiei, Zafii, Hoaga Năndrășoi, Piscul lui Pătru, Pană, Mălăiște, Hogioaia, Prunii Uții etc.

Din punct de vedere structural acest tip de gospodărie era diferit de cel cunoscut în prezent. O deosebire marcantă o reprezintă lipsa gardurilor, impusă, pe de o parte, de faptul că gospodăria nu necesita apărare; într-o poiană își așeza gospodăria o singură familie și tot spațiul era la dispoziția acesteia, iar delimitarea se făcea în mod

¹ Dr. ing., șef lucrări la Universitatea Transilvania din Brașov, membru al Filialei Brașov a CRIFST al Academiei Române.

natural. Pe de altă parte au existat perioade în care erau puse taxe pe gărdurărit².

Locuința gospodăriilor de acest fel era, de regulă, sub formă de bordei cu amprenta la sol circulară³ iar anexele gospodărești erau extrem de rare deoarece nutrețul pentru animale se ținea în clăi, iar animalele erau ținute în ȧarcuri, foarte rar în coșare din nuiiele împletite sau grajduri din bârne de lemn.

În catagrafia vitelor făcută la 11 noiembrie 1833 satul Stroești – Argeș deținea următoarele animale: 22 cai, 35 iepe, 182 boi, 108 vaci, 27 berbeci, 349 oi, 237 capre, 212 rămători și 33 stupi⁴. Din catagrafia grajdurilor și șoproanelor, făcută tot în noiembrie 1833, aflăm că în satul Stroești se aflau: 7 șoproane, 7 grajduri și 5 coșare, ce puteau adăposti în total 74 de cai⁵.

Din aceste două documente se constată limpede diferența dintre numărul animalelor și numărul adăposturilor, la 347 de vite mari (cai, iepe, boi și vaci) existau 19 adăposturi cu o capacitate de 74 de vite.

Faptul că dimensiunea grajdului sau a șopronului este dată de numărul de cai care pot intra în el, denotă mentalitatea și practicile acelei epoci în care se credea că numai calul are nevoie de adăpost – fiind considerat animal prețios și pretențios – pe când celelalte animale pot sta sub cerul liber.

Scoaterea la linie

La 20 iunie 1834, jurații satului Stroești – Argeș confirmau primirea poruncii suptocărmurii de a clădi casa sfatului „după forma ce o avem, atât pentru celelalte ale lăcuitorilor ca să să puie la linie; după poruncă, vom fi întocmai următori”⁶.

Se pare că acest „întocmai următori” avea un conținut relativ și locuitorii au opus rezistență mutării la linie; la 25 octombrie 1834, locuitorii din Costești-Vâlsan, într-o jalbă adresată Marii Vornicii a

² Prin Regulamentul Organic s-a desființat, odată cu alte biruri, și taxa pentru gărdurărit (Xenopol, A. D., 1896. Istoria Românilor din Dacia Traiana, Vol. XI, Regulamentul Organic 1828–1848, editura Frații Șaraga, Iași, p. 95).

³ Bordeii rotund era o locuință optimă: focul în centru; oamenii se așezau pe raze cu picioarele spre foc; șeful era în partea opusă intrării. Fiecare observa ce e în spatele celui din fața lui iar șeful supraveghea intrarea; la același perimetru, cercul are cea mai mare suprafață; la aceeași suprafață, cercul are perimetrul cel mai mic (pierderi de căldură cele mai mici) etc.

⁴ Leonăchescu – Năndrașu, Nicolae, *Stroești – Argeș. Documente și mărturii*, Vol. III, Casa de Editură și Librărie „Nicolae Bălcescu”, București, 2000, p. 208.

⁵ Idem, p. 214.

⁶ Idem, p. 230.

Treburilor Dinlăuntru arată că sunt „siliți prin suptocârmuitorul plășii să ne mutăm la linie acum în vreme de iarnă când nu ne iartă nepuțința. De aceea cu plângere de rugăm preacinstitei Marii Dvornicii să fie mila ei asupra-ne, ..., iar pentru mutare la linie să fim îngăduiți până în viitoarea primăvară; atunci ne vom muta”⁷. Suptocârmuitorul de Argeș arată, la 15 martie 1835, că satele Mușătești, Valea Faurului, Costești – Pământeni, Costești – Ungureni, Stroești, Vălsănești și Mălureni „nu au avut îngrijire pentru săvârșirea caselor de sfat” și în consecință dă o nouă poruncă, obligând jurații satelor respective să semneze „pentru ca să fie sigură această suptocârmuire că să va urma întocmai cele mai sus poruncite... și a fi în canțelarie drept sinet”⁸. În această poruncă era stipulată și trasarea drumului și a țărinilor pentru locuitori: „Asemenea și pentru țărinile ce face trebuință lăcuitori a le face pe la locurile unde are să-și puie bucate lăcuitori, făcând i țărinile prin sat una de alta ca șase stânjini cu depărtare ca să rămâie drumu larg de șase stânjini”.

Treptat rezistența locuitorilor împotriva scoaterii la linie a fost învinsă iar la 6 septembrie 1837 se întocmește, pentru Plasa Argeșului, lista cu toate casele „ce s-au clădit în linia măsurată din coprinsul aceștii plăși, fiind loc de munte”⁹. În această listă se arată că, în total au fost mutate 258 de case din 24 de sate: Valea Faorului 7; Zărnești 5; Costești Ungureni și Pământeni 15; Stroești 21; Vălsănești 3; Bădiceni 7; Toplița 8; Mănești 14; Bunești 28; Cerbureni 20; Valea Danului – Ungureni 28; Cicănești 8; Albești – Ungureni 18; Albești – Pământeni 18; Brătășești 10; Mușătești 4; Mălureni 10; Bohari 4; Butești 7; Cacaletți 5; Bărbăloțești 8; Flămânzești 2; Marina – Ungureni 3; Valea Iașilor 7.

Comparând cu catagrafia din 1838¹⁰ pentru satul Stroești și Costești – Vâlsan (Ungureni și Pământeni) rezultă că 22% respectiv 15% dintre gospodăriile au fost strămutate prin scoaterea la linie.

Prin mutarea gospodăriei s-a intervenit brutal în viața omului și acesta a căutat metode de apărare: și-a construit garduri, pentru a-și proteja proprietatea și intimitatea; a construit casa în partea cea mai îndepărtată față de drum a gospodăriei, ca reminiscență a nevoii de apărare/izolare a locuitorilor.

⁷ Leonăchescu – Năndrașu, Nicolae, *Stroești – Argeș. Documente și mărturii*, Vol. I (1500–1933), Editura Litera, București, 1971, p. 143.

⁸ Leonăchescu – Năndrașu, Nicolae, *Stroești – Argeș. Documente și mărturii*, Vol. II, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1981, p. 118.

⁹ Leonăchescu – Năndrașu, Nicolae, *Stroești – Argeș. Documente și mărturii*, Vol. III, Casa de Editură și Librărie „Nicolae Bălcescu”, București, 2000, p. 352 și 353

¹⁰ Leonăchescu – Năndrașu, Nicolae, *Stroești – Argeș. Documente și mărturii*, Vol. I (1500–1933), Editura Litera, București, 1971, p. 189 și 204

Scoaterea la linie a satelor a reprezentat un prim pas în sistematizarea satelor dar nu a rezolvat problemele locuitorilor, mai ales ale acelor care depindeau de marii proprietari. Un astfel de caz este semnalat la Stroești-Argeș în anul 1840 când locuitorii s-au plâns ocârmuirii că arendașul nu le-a „*dat cele trebuincioase lemn pentru clădirea casilor și alte împrejurări pă această moșie, și pari și nuiile*”¹¹. Situația nu era rezolvată nici în anul 1856, când, la 2 mai, stroeștenii fac plângere către avocatul mănăstirii Bistrița pentru a le da voie să taie lemne pentru construcția caselor pentru că „...*suntem foarte opriți din partea pădurii de a nu tăia nici o nuiia. Și până acum am găsit pă la alte învecinate moșii lemne pentru acarareturile casilor și acum nu mai găsim nici pă la alte părți. Și avem feciori căsătoriți și șidem câte doi și trei tot într-un acoperământ...*”¹².

Listă de no. și felurimea lemnelor ce trebuie să taie pentru
facerea casii Ioan Neculae Matei. 1860¹³

No. tufanilor	Numirea și felurimea lemnelor	Demensiile lemnelor			Observațiune
		Lungu	Grosu	Lat	
		Stânjini	Palme	Degite	
8	Pentru 8 cosoroabe	3 ½	1	—	de fagu
9	Idem 9 grinzi	3	1	—	idem
12	căpriori	3	—	5	idem
50	lați	3 ½	—	2	idem
8	stâlpi	1	1	—	idem
60	bârne pentru pereți	3 ½	1	—	idem
147	Toată suma lemnurilor pentru facerea casii și fiindcă este făcută pă ființă de adevăr să adeverează și de sfatu cu punerea pecetii satului după rânduială”.				

1860 ghenarie 28.

Neculae al Maicii

Ioan Gheorghe Huzia } deputați

Dumitru Olteanu

<L. S.>

Ioan Nicolae Crângași

Zevedei Cantoria, păduraru

Neculae Crîngașu, păzitor de hotară

Scriitor, F. Dinescu.

¹¹ Leonăchescu – Năndrașu, Nicolae, *Stroești – Argeș. Documente și mărturii*, Vol. I (1500–1933), Editura Litera, București, 1971, p. 223.

¹² Leonăchescu – Năndrașu, Nicolae, *Stroești – Argeș. Documente și mărturii*, Vol. I (1500–1933), Editura Litera, București, 1971, p. 254 și 255.

¹³ Leonăchescu – Năndrașu, Nicolae, *Stroești – Argeș. Documente și mărturii*, Vol. I (1500–1933), Editura Litera, București, 1971, p. 270.

La 29 ianuarie 1860 Ioan Nicolae Matei, din satul Costești-Vâlsan, cere episcopului de Argeș să-i „sloboază lemnele trebuincioase pentru o casă, din pădurea moșiii Costești, proprietatea sfintei episcopii Argeșu, pă care locuiesc și eu; care lemne să-mi dea voie a le tăia din izlazu ce-l avem mărginitu, iară nu din pădurea cea poprită.”¹⁴ Această cerere a fost însoțită de o listă de materiale trebuitoare, întocmită cu o zi înainte și semnată de către deputații satului, pădurar, păzitorul hotarelor și scriitorul jălbii.

Din documente nu reiese dacă cererea făcută în 1860, de Ioan Neculae Matei din Costești – Vâlsan către episcopul de Argeș, a fost soluționată sau nu; lista este, însă, deosebit de importantă deoarece permite formularea unor concluzii privind practicile din epoca respectivă referitoare la construcția casei:

1. Lista cu necesarul de material lemnos pentru construcția unei case a fost întocmită de o comisie „după rânduială” și era întărită cu pecetea satului, deci existau normative de lucru.

2. Specia lemnoasă utilizată la construcția caselor era fagul (*Fagus sylvatica* L.).

3. Volumul¹⁵ de lemn pentru construcția unei case, fără a ține seama de învelitoare era de 21,8 m³.

4. Având în vedere dimensiunile materiei prime casa avea amprenta la sol de cca. 47 m² cu o înălțime a pereților de cca. 1,9 m.

5. În funcție de dimensiunile și numărul elementelor din listă putem reconstitui această casă. Ea poate avea forma din figurile 1 și 2.

6. Pe lângă informațiile privind practicile vremii, terminologia, specia lemnoasă, etc. această listă ne oferă o informație deosebită prin valorificarea sortimentelor considerate astăzi subțiri¹⁶: cosoroabele, grinzile, stâlpii și bărnele pereților (toate elementele de rezistență ale structurii) au grosimea de o palmă, adică 0,1962 m (19,62 cm)!

¹⁴ Leonăchescu – Năndrașu, Nicolae, *Stroești – Argeș. Documente și mărturii, Vol. I (1500–1933)*, Editura Litera, București, 1971, p. 269 și 270.

¹⁵ Calculul s-a efectuat luându-se în considerare corespondența dintre Sistemul Metric Zecimal și Stânjenul zecimal Șerban – Vodă, utilizat frecvent în aceea perioadă: 1 stânjen ș. v. = 1,962 m; 1 palmă ș. v. = 1/10 stânjen ș. v. = 0,1962 m; 1 deget ș. v. = 1/10 palmă ș. v. = 0,01962 m; 1 linie ș. v. = 1/10 deget ș. v. = 0,00196 m (Leonăchescu, Nicolae P., *Premise istorice ale tehnicii moderne românești, ediția a II – a*, Editura AGIR, București, 2007, p. 226).

¹⁶ Conform normelor tehnice actuale pentru amenajarea pădurilor se consideră arbori subțiri și foarte subțiri aceia care au diametrul sub 26,0 cm, cu următoarele subdiviziuni: arbori foarte subțiri cu diametrul între 1,1–14,0 cm; arbori subțiri cu diametrul între 14,1–26 cm.

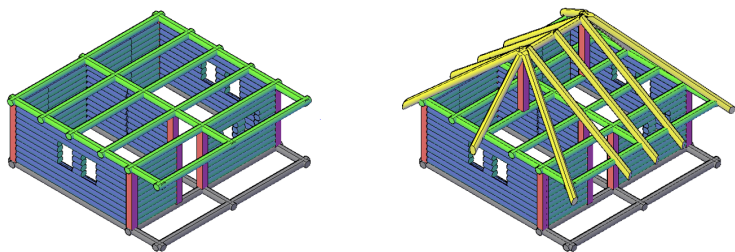

Fig. 1 – Reconstituirea casei lui Ioan Neculae Matei din Costești-Vâlsan, 1860.
Varianta I, cu structură nedecomandată.

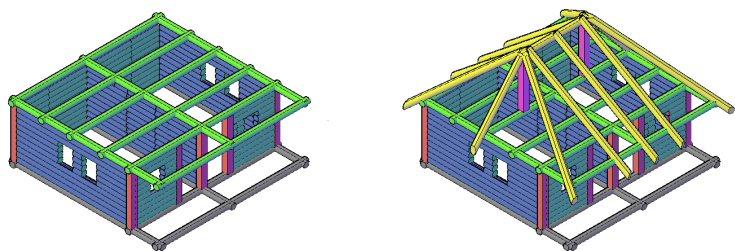

Fig. 2 – Reconstituirea casei lui Ioan Neculae Matei din Costești-Vâlsan, 1860.
Varianta II, cu structură de comandată.

Reglementări sanitare

Între timp, condițiile și relațiile sociale s-au schimbat (împroprietărea țăranilor, câștigarea independenței, constituirea regatului) și în perioada 1887–1888, Direcțiunea Generală a Serviciului Sanitar realizează o analiză la nivel național prin care s-a constatat că „*locuința săteanului nostru..., din punctul de vedere igienic, lasă foarte mult de dorit*”. În consecință s-a elaborat „*Regulamentul pentru alinierea satelor și pentru construirea locuințelor țărănești – igiena și salubritatea lor*”. Acest regulament a fost însoțit și de două planuri tip privind construcția locuinței.

Regulamentul și planurile aferente au fost aprobate în formă finală la 6 septembrie 1888 și apoi litografiate „*într-un număr suficient și pe cheltuiala ministerului, pentru a fi distribuite la toate comunele din țară*”. La 1 martie 1889 acestea au fost trimise prefectilor împreună cu o circulară care prevedea aplicarea imediată a acestora¹⁷. Conform acestui regulament se admit trei tipuri de construcții pentru

¹⁷ La 15 martie 1889 *Regulamentul pentru alinierea satelor și pentru construirea locuințelor țărănești – igiena și salubritatea lor* a fost publicat în numărul 7 al *Buletinului Direcțiunii Generale a Serviciului Sanitar*, Tipografia Carol Göbl, București.

casă în funcție de zonă: „în zona câmpoasă, se admite construcția de cărămidă și gard tencuit cu var; în cea deloasă, cărămidă sau bârne și gard tencuit cu var; în cea muntoasă, cărămidă sau bârne, piatră și gard tencuit cu var.” Iar:

„Ori-cum va fi construită casa se vor avea în vedere următoarele:

a) A fi așezată mai cu seamă cu ferestrele spre miază-zi, răsărit sau apus;

b) A fi cât se poate cu fața spre stradă, sau cu o lature, nici cum cu spatele casei;

c) Vor conserva o distanță de cel puțin 4 metri de la stradă sau șanțurile șoselei;

d) Va chibzui ast-fel ca să rămână o lărgime a stradei de 10 metri conform art. 7 din legea drumurilor;

e) Casele vor fi tencuite și văruiate pe din afară, ne mai permițându-se lipirea cu pământ nici pe afară, nici pe dinăuntru, nici pe jos în odăi;

f) Înălțimea casei va fi dupe voință; camerile însă vor avea o înălțime de cel puțin trei metri;

g) Fie-care cameră va avea două ferestre înalte de un metru și 20 de centimetri și late de 80 de centimetri; ferestrele vor fi deschizătoare și cu geamuri, ne mai permițându-se sub nici un cuvânt ferestre fixe și cu hârtie sau țiplă

h) Camerile vor fi pardosite cu scânduri sau cu cărămidă bine arsă, având sobe cu ușa înăuntru și coșul bine lipit care să iasă mai sus de coama învelitoarei casei cu cel puțin 30 centimetri;

i) Casa va cuprinde cel puțin două camere de locuit: una în dreapta și alta în stânga, cu o sală în mijloc despărțitoare, unde va fi bucătăria sau menagiul casei; celarul nu va fi coprins între aceste încăperi. Se va permite însă locuințe cu o cameră și bucătărie numai pentru familiile compuse din bărbat și femeie;

j) Camerile vor avea cel puțin un spațiu de 20 metri pătrați; sala dintre camere nici-odată mai puțin de 2 metri lărgime;

k) Învelitoarea caselor va fi cu fer, olane, șită sau trestie, ne mai permițându-se șovarul sau cocenii.”

Deși unele măsuri nu s-au aplicat întocmai, în timp, s-a ajuns la structurarea gospodăriei pe schema devenită ulterior clasică: casa cu hodăița/timnicul și bucătăria de vară în prima curte; grajdul cu fânărie, cocina și cotețul păsărilor în cea de a doua curte (curtea din spate – curtea vitelor); depozitul de bălegar și grupul sanitar în grădină.

În ceea ce privește locuința, în zonă s-au identificat patru tipuri de case¹⁸: casă cu temelie joasă (max. 1 m de la sol), fără beci cu sală îngustă (max. 1 m) fără pălimar (fig. 3. a); casă cu temelie joasă, cu beci semiîngropat și sală cu pălimar (fig. 3. b); casă cu temelie înaltă, cu beci semiîngropat și pridvor cu foișor (fig. 4. a); casă pe două nive-luri (fig. 4. b).

a.

b.

Fig. 3 – Casă cu temelie joasă: a – fără beci și sală fără pălimar (Toma Coman, Stroești – Argeș); b – cu beci și sală cu pălimar (Ghică Glonțescu, Stroești – Argeș)

Concluzii

Scoaterea la linie a satelor a constituit prima intervenție importantă privind sistematizarea acestora. Locuitorii, deși, la început au opus rezistență, cu timpul, și-au mutat gospodăriile în vatra satului dar și-au păstrat și vechile bordeie unde se puteau retrage în vremurile grele¹⁹.

Construcția casei presupunea îndeplinirea unei rânduieli, asimilarea și practicarea unor norme tehnice bine statuate: cererea de material întocmită de către o comisie; dimensiunile tipizate, pe

¹⁸ Olărescu, A. M., *Tradiția spațiului rural construit: Argeș și Muscel*, manuscris în curs de publicare.

¹⁹ Un prim caz este semnalat la 23 iunie 1835 când Subtocărmuitorul plășii Argeș raportează la Ocărmuire că nu poate pune în aplicare poruncile deoarece locuitorii din Stroești – Argeș au intrat toți în pădure (Leonăchescu – Năndrașu, Nicolae, *Stroești – Argeș. Documente și mărturii*, Vol. II, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1981, p. 122). Conform mărturiei lui Stelian N. Ciureanu, în timpul celui de al doilea război mondial o parte dintre stroeșteni s-au refugiat pe terasele dacice Bucura de Jos, Bucura din Mijloc și Bucura de Sus, unde încă mai aveau construite „hodăițe”.

sortimente, ale materiei prime; terminologie specifică (folosită frecvent și în prezent); utilizarea rațională a materialului lemnos.

a.

b.

Fig. 4 – Casă: a – cu temelie înaltă, beci semiîngropat și pridvor cu foișor (logofătul Nicolae Matei Năndrașu, Stroești – Argeș, 1828); b – pe două niveluri, (Ion Tița, Stroești – Argeș)

De asemenea studiind evoluția structurii gospodăriei țărănești putem formula următoarele concluzii:

Amplasarea componentelor în cadrul gospodăriei se face pe unități funcționale.

Alegerea locului pentru casă și orientarea acesteia cu direcțiile principale după axele nord – sud și est – vest și fața spre miază-zi, denotă relația spirituală arhaică în care locuința este considerată *imago mundi* dar și avantajele funcționale pe care aceasta le aduce (locuința beneficiază de lumină și energia radiațiilor solare în orice anotimp).

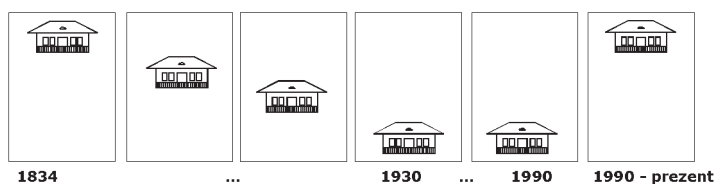

Fig. 5 – Amplasarea casei în raport cu calea de acces în gospodărie

Poziționarea locuinței în spațiul gospodăriei denotă evoluția mentalului colectiv. În primă etapă, după scoaterea la linie, casa se așeza în colțul cel mai depărtat de drum al proprietății, ca reminiscență a nevoii de izolare/apărare a locuitorilor față de pericole. În anii '30 ai secolului XX casele au fost așezate aproape de drum, ca urmare

a dispariției nevoii de izolare/apărare, a creșterii densității populației dar și ca o nevoie de etalare a stării economice. Etapa aceasta, a durat până la sfârșitul anilor '90, având un maxim în anii '70 și '80. În prezent tendința este de așezarea a locuinței în partea cea mai îndepărtată de drum a proprietății, ca măsură de apărare împotriva imixtiunii spațiului public în cadrul spațiului privat (fig. 5).

Analiza evoluției elementelor de fațadă, în special a pridvorului, se constituie în indicatori ai relației om – mediu – comunitate:

Casele cele mai vechi nu aveau sală, se intra în casă direct de afară, așadar omul comunica direct cu natura și nu avea nevoie de un spațiu tampon.

Următoarea fază a constituit-o apariția sălii joase, fără pălmar, ca un spațiu cu funcție preponderent de protecție împotriva intemperiilor și de depozitare al diverselor unelte, dar și cu funcție embriionară de socializare.

Cea de a treia fază o constituie apariția sălii înalte cu pălmar. În această etapă funcționalismul sălii se mărește dezvoltându-se și funcția socială a acesteia.

A patra fază o constituie apariția pridvorului cu foișor. Spațiul ocupat de acesta se mărește considerabil precum și funcțiile lui. În etapa aceasta funcția socială a pridvorului atinge un maximum. Mare parte din activitățile casnice pe timp de vară se desfășurau în pridvor. Pe lângă acestea pridvorul asigura funcțiile de supraveghere a gospodăriei, de socializare cu vecinii și cu trecătorii, de primire a oaspeților și de realizare diverselor întruniri, de desfășurare a diverselor evenimente familiale (ursit, botez, nuntă, priverghi etc.). De asemenea, pridvorul avea și funcții de apărare prin realizarea unor compartimente secrete în care gospodarii își ascundeau proviziile sau se ascundeau și ei (cazul casei Năndrașu din Stroești – Argeș).

În ultima fază pridvorul a fost închis cu geamlâc, în felul acesta ca structură s-a revenit la comunicarea directă exterior/interior dar ca funcție, rolul social al pridvorului s-a redus, iar spațiul pridvorului închis cu geamlâc este un spațiu hibrid care nu este privit ca spațiu interior pur dar nici ca spațiu exterior.

De asemenea se observă faptul că în perioadele de pace și de progres socio-cultural și economic, casele aveau pridvor deschis, atât sus cât și la etaj iar în perioadele tulburi (a doua jumătate a secolului XX) oamenii au închis pridvorul cu geamlâc, căutându-și liniștea în interiorul casei.

În prezent, așezarea casei cât mai departe de drum dar și închiderea pridvorului cu geamlâc denotă nevoia omului modern de izolarea

față de spațiul public, care câștigă teren în comparație cu spațiul privat, de protecție împotriva poluării dar și ruperea legăturii naturale a omului cu mediul înconjurător.

Chiar dacă ierarhia unităților funcționale ale gospodăriei țărănești actuale s-a schimbat în contextul modernizării, schema amplasamentului acestora a rămas valabilă iar cultura locuirii în comunitățile arhaice merită a fi studiată riguros, pentru că astfel se pot identifica soluții viabile pentru comunitățile actuale, din ce în ce mai dezrădăcinate și totodată mai zbuciumate dar și pentru crearea unui plan urbanistic regional care să valorifice elementele tradiționale locale.

Bibliografie

- [1] Leonăchescu – Năndrașu, Nicolae, *Stroești – Argeș. Documente și mărturii, Vol. I (1500–1933)*, Editura Litera, București, 1971.
- [2] Leonăchescu – Năndrașu, Nicolae, *Stroești – Argeș. Documente și mărturii, Vol. II*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1981.
- [3] Leonăchescu – Năndrașu, Nicolae, *Stroești – Argeș. Documente și mărturii, Vol. III*, Casa de Editură și Librărie „Nicolae Bălcescu”, București, 2000.
- [4] Leonăchescu, Nicolae P., *Premise istorice ale tehnicii moderne românești, ediția a II – a*, Editura AGIR, București, 2007.
- [5] Olărescu, A. M., *Tradiția spațiului rural construit: Argeș și Muscel*, manuscris în curs de publicare.
- [6] Xenopol, A. D., *Istoria Romînilor din Dacia Traiana, Vol. XI, Regulamentul Organic 1821–1848*, Editura Librăriei Școalelor Frații Șaraga, Iași 1896.
- [7] ***, *Buletinul Direcțiunii Generale a Serviciului Sanitar, Anul I*. Tipografia Carol Göbl, București, 1889.